Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 30. marca 2023 [1]

Vec C-27/22

Volkswagen Group Italia S.p.A.,
Volkswagen Aktiengesellschaft
proti
Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato,
za účasti:
Associazione Cittadinanza Attiva Onlus,
Coordinamento delle associazioni per la tutela dell'ambiente e dei diritti degli utenti e consumatori (Codacons)

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podala Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko)]

„Prejudiciálne konanie – Základné práva – Zásada *ne bis in idem* – Sankcie uložené v oblasti nekalých obchodných praktík – Právoplatné odsudzujúce rozhodnutie vydané v trestnom konaní v členskom štáte – Peňažná správna sankcia trestnej povahy uložená tej istej osobe za tie isté skutky v inom členskom štáte – Uplatnenie zásady *ne bis in idem* na kumuláciu cezhraničných sankčných konaní – Obmedzenie zásady *ne bis in idem* – Koordinácia kumulácie sankčných konaní"

1. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka cezhraničného uplatňovania článku 50 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta") vo veci, ktorá nesúvisí s voľným pohybom osôb v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

2. V posudzovanej situácii orgány dvoch členských štátov – Nemecka a Talianska [2] – súbežne uložili sankcie a viedli sankčné konania. Sankcionované skutky sa kladú za vinu tomu istému koncernu výrobcov automobilov so sídlom v Nemecku, pričom ich účinky sa prejavili v oboch (a v mnohých ďalších) štátoch.

3. V takýchto sporoch problém s uplatnením obmedzení práva na uplatnenie zásady *ne bis in idem* na základe článku 52 Charty vzniká, keď sa konania začaté orgánmi dvoch členských štátov nevedú dostatočne koordinovane, čo má za následok uloženie dvojakých sankcií.

[1] Jazyk prednesu: španielčina.

[2] Prvým orgánom je Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (Úrad pre dohľad nad hospodárskou súťažou a trhom, Taliansko; ďalej len „AGCM") a druhým Prokuratúra Braunschweig (Nemecko).

4. Súdny dvor totiž rozhodol, že koordinácia sankčných konaní je nevyhnutnou požiadavkou na uznanie uvedených obmedzení. Treba však objasniť, či je možné (a realistické) zachovať túto požiadavku v prípade kumulácie sankčných konaní v dvoch členských štátoch, ktoré vedú orgány príslušné v rôznych odvetviach činnosti, a neexistuje zákonný mechanizmus na koordináciu ich postupu.[3]

I. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Charta základných práv Európskej únie

5. Článok 50 s názvom „Právo nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin“ stanovuje:

„Nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom.“

6. V článku 52 s názvom „Rozsah… práv…“ sa uvádza:

„1. Akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

…“

2. Smernica 2005/29/ES[4]

7. Podľa článku 1:

„Účelom tejto smernice je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa aproximáciou zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o nekalých obchodných praktikách poškodzujúcich ekonomické záujmy spotrebiteľov.“

[3] Súdny dvor doteraz rozhodoval o veciach týkajúcich sa zásady *ne bis in idem*, v ktorých súbežne uložili sankcie rôzne vnútroštátne orgány toho istého členského štátu [ako bola vec skúmaná v rozsudku z 22. marca 2022, bpost (C-117/20, EU:C:2022:202, ďalej len „rozsudok bpost“), v ktorej vystupovali belgické orgány pre reguláciu poštových služieb a pre ochranu hospodárskej súťaže]. Tiež rozhodoval o návrhoch na začatie prejudiciálneho konania v prípadoch, keď sankcie uložili vnútroštátne orgány pre ochranu hospodárskej súťaže dvoch členských štátov [rozsudok z 22. marca 2022, Nordzucker (C-151/20, EU:C:2022:203), ďalej len „rozsudok Nordzucker“].

[4] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (Ú. v. EÚ L 149, 2005, s. 22).

8. V článku 3 ods. 4 sa uvádza:

„V prípadoch rozporu medzi ustanoveniami tejto smernice a inými právnymi predpismi Spoločenstva upravujúcimi osobitné aspekty nekalých obchodných praktík majú prednosť a na tieto osobitné aspekty sa použijú iné právne predpisy Spoločenstva.“

9. Článok 13 stanovoval:

„Členské štáty stanovia sankcie za porušenie vnútroštátnych predpisov prijatých na základe tejto smernice a prijmú všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie ich vynútiteľnosti. Tieto sankcie musia byť účinné, primerané a odradzujúce.“

10. Uvedený článok 13 po zmene vykonanej smernicou (EÚ) 2019/2161[5] s účinnosťou od 28. mája 2022 znie:

„1. Členské štáty stanovia pravidlá o sankciách uplatniteľných za porušenie vnútroštátnych ustanovení prijatých na základe tejto smernice a prijmú všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie ich vykonávania. Uvedené sankcie musia byť účinné, primerané a odrádzajúce.

2. Pri ukladaní sankcií členské štáty zabezpečia, aby sa v prípade potreby zohľadnili tieto demonštratívne a informatívne kritériá:

…

e) sankcie uložené obchodníkovi za rovnaké porušenie právnych predpisov v iných členských štátoch v cezhraničných prípadoch, keď sú informácie o takýchto sankciách dostupné prostredníctvom mechanizmu zriadeného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2394[6];

…

3. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, keď sa majú v súlade s článkom 21 nariadenia (EÚ) 2017/2394 uložiť sankcie, tieto sankcie obsahovali buď možnosť uložiť pokuty prostredníctvom správnych postupov alebo začať súdne konanie o uložení pokút, alebo obidve tieto možnosti, pričom maximálna výška takýchto pokút je minimálne 4 % ročného obratu obchodníka v dotknutom členskom štáte alebo v dotknutých členských štátoch. …

…“

[5] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 27. novembra 2019, ktorou sa menia smernica Rady 93/13/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/6/ES, 2005/29/ES a 2011/83/EÚ, pokiaľ ide o lepšie presadzovanie a modernizáciu predpisov Únie v oblasti ochrany spotrebiteľa (Ú. v. EÚ L 328, 2019, s. 7).

[6] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2017 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za presadzovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa a o zrušení nariadenia (ES) č. 2006/2004 (Ú. v. EÚ L 345, 2017, s. 1).

B. Vnútroštátne právo. Legislatívny dekrét č. 206 zo 6. septembra 2005 [7]

11. V článku 20 ods. 2 sa uvádza:

„Obchodná praktika je nekalá, ak je v rozpore s odbornou starostlivosťou a podstatne narušuje alebo je spôsobilá podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k produktu, ku ktorému sa dostane alebo ktorému je adresovaná, alebo priemerného člena skupiny, ak je obchodná praktika orientovaná na určitú skupinu spotrebiteľov.“

12. V článku 20 ods. 4 sú vymedzené dve kategórie nekalých praktík: klamlivé praktiky (uvedené v článkoch 21, 22 a 23) a agresívne praktiky (spomenuté v článkoch 24, 25 a 26).

13. Článok 27 ods. 9 stanovuje:

„Spolu s opatrením, ktorým sa zakáže nekalá obchodná praktika, Úrad s prihliadnutím na závažnosť a dĺžku trvania porušenia uloží peňažnú správnu sankciu vo výške od 5 000 eur do 5 000 000 eur. V prípade nekalých obchodných praktík v zmysle 21 ods. 3 a 4 sankcia nesmie byť nižšia ako 50 000 eur.“

II. Skutkový stav, spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14. AGCM rozhodnutím č. 26137 zo 4. augusta 2016 uložil spoločnosti Volkswagen Group Italia S.p.A. (ďalej len „VWGI“) a spoločnosti Volkswagen Aktiengesellschaft (ďalej len „VWAG“) peňažnú sankciu vo výške 5 miliónov eur, keďže konštatoval, že tieto spoločnosti sa dopustili nekalých obchodných praktík vymedzených v článku 21 ods. 1 písm. b), článku 23 ods. 1 písm. d) a článku 21 ods. 3 a 4 Spotrebiteľského zákonníka. Týmito ustanoveniami sa do talianskeho právneho poriadku preberá smernica 2005/29.

15. Podľa rozhodnutia vnútroštátneho súdu porušenia, ktorých sa VWGI a VWAG podľa názoru AGCM dopustili, spočívali v:

– uvádzaní vozidiel s dieselovým motorom, ktoré boli vybavené systémami zameranými na falšovanie meraní znečisťujúcich emisií na účely ich homologizácie, na trh v Taliansku, [8]

– šírení reklamných oznámení, ktoré napriek sfalšovanému meraniu emisií zdôrazňovali súlad uvedených vozidiel s regulačnými kritériami právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia.

16. VWGI a VWAG napadli rozhodnutie AGCM žalobou na Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Regionálny správny súd pre región Lazio, Taliansko; ďalej len „TAR Lazio“).

[7] Decreto legislativo n. 206 – Codice del consumo, a norma dell'articolo 7 della legge 29 luglio 2003, n. 229 (legislatívny dekrét č. 206, ktorým sa schvaľuje Spotrebiteľský zákonník podľa článku 7 zákona č. 229 z 29. júla 2003), zo 6. septembra 2005 (riadny dodatok ku GURI č. 235 z 8. októbra 2005; ďalej len „Spotrebiteľský zákonník“).

[8] Ide o zariadenie zabudované vo vozidlách vybavených motormi Volkswagen, do ktorých bol nainštalovaný softvér schopný zistiť, kedy sa vozidlo nachádzalo v skúšobnom zariadení, v ktorom sa kontrolovali jeho znečisťujúce emisie, takže v tomto okamihu bola jeho prevádzka menej znečisťujúca, aby sa tak znížili výfukové emisie. Po absolvovaní skúšok vozidlo pri bežnom používaní opäť dosiahlo svoju úroveň emisií, ktorá bola oveľa vyššia než zákonom dovolená úroveň emisií. Toto zariadenie je zakázané článkom 5 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 z 20. júna 2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel so zreteľom na emisie ľahkých osobných a úžitkových vozidiel (Euro 5 a Euro 6) a o prístupe k informáciám o opravách a údržbe vozidiel (Ú. v. EÚ L 171, 2007, s. 1). Pozri v tejto súvislosti rozsudky zo 17. decembra 2020, CLCV a i. (Rušiace zariadenie na dieselových motoroch) (C-693/18, EU:C:2020:1040); zo 14. júla 2022, GSMB Invest (C-128/20, UE:C:2022:570), a zo 14. júla 2022 Porsche Inter Auto a Volkswagen (C-145/20, EU:C:2022:572).

17. V roku 2018 po tom, čo AGCM prijal rozhodnutie č. 26137 z roku 2016, ale pred tým, ako TAR Lazio vydal rozsudok, Prokuratúra Braunschweig (Nemecko) doručila spoločnosti VWAG rozhodnutie, ktorým jej v súlade s Gesetz über Ordnungswidrigkeiten (zákon o správnych deliktoch, ďalej len „OWiG“) uložila sankciu vo výške jednej miliardy eur. [9]

18. Táto sankcia sa vzťahovala okrem iného na tie isté skutky, ktoré sankcionoval AGCM. Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že konania, za ktoré bola VWAG sankcionovaná v Nemecku, spočívali v:

– uvádzaní vozidiel vybavených systémami zameranými na falšovanie meraní znečisťujúcich emisií na účely ich homologizácie na celosvetový trh (spolu 10,7 milióna vozidiel, z ktorých 700 000 pripadalo na taliansky trh),

– šírení reklamných oznámení, v ktorých sa napriek sfalšovanému meraniu emisií uvádzalo, že uvedené vozidlá obzvlášť spĺňali požiadavky na ochranu životného prostredia.

19. Rozhodnutie Prokuratúry Braunschweig nadobudlo právoplatnosť 13. júna 2018, lebo VWAG sa vzdala svojho práva napadnúť ho, a navyše 18. júna 2018 zaplatila peňažnú sankciu.

20. TAR Lazio 3. apríla 2019 rozsudkom č. 6920/2019 zamietol žalobu spoločností VWGI a VWAG, hoci tieto dve spoločnosti sa odvolali na rozhodnutie Prokuratúry Braunschweig.

21. VWGI a VWAG konkrétne odkázali na viaceré rozhodnutia súdov iných členských štátov, ktorými boli ukončené vnútroštátne konania týkajúce sa falšovania meraní emisií z dôvodu, že za tieto skutky sa už uložili sankcie v Nemecku.

22. TAR Lazio odmietol toto tvrdenie. Určil, že sankcia, ktorú uložil AGCM, má iný právny základ ako sankcia uložená v Nemecku a že zásada *ne bis in idem* nebráni prvej uvedenej sankcii.

23. VWGI a VWAG napadli rozsudok TAR Lazio kasačným opravným prostriedkom na Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), ktorá Súdnemu dvoru kladie nasledujúce otázky:

„1. Možno sankcie uložené v súvislosti s nekalými obchodnými praktikami podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa vykonáva smernica 2005/29/ES, kvalifikovať ako správne sankcie trestnej povahy?

2. Má sa článok 50 Charty… vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje, aby súd potvrdil rozhodnutie správneho orgánu a rozhodol o právoplatnosti peňažnej správnej sankcie trestnej povahy uloženej právnickej osobe za protiprávne konanie predstavujúce nekalé obchodné praktiky, pričom táto osoba bola za tie isté skutky medzitým odsúdená v trestnom konaní v inom členskom štáte a toto odsudzujúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť pred právoplatným skončením súdneho konania o opravnom prostriedku podanom proti prvej peňažnej správnej sankcii trestnej povahy?

3. Môžu ustanovenia smernice 2005/29, najmä článok 3 ods. 4 a článok 13 ods. 2 písm. e), odôvodniť výnimku zo zákazu *ne bis in idem* stanoveného v článku 50 Charty… (ktorá sa následne začlenila do Zmluvy o Európskej únii prostredníctvom článku 6 ZEÚ), na ktorý odkazuje článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda?“

[9] Nemecké rozhodnutie má číslo „NZS 411 Js 27840/18“.

III. Konanie na Súdnom dvore

24. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol doručený do kancelárie Súdneho dvora 11. januára 2022.

25. Písomné pripomienky predložili AGCM, združenie Codacons [10], VWGI, holandská a talianska vláda, ako aj Európska komisia.

26. Na pojednávaní konanom 19. januára 2023 sa zúčastnili AGCM, VWGI, holandská a talianska vláda, ako aj Komisia.

IV. Posúdenie

A. Prípustnosť

27. AGCM sa domnieva, že prejudiciálne otázky treba vyhlásiť za neprípustné z dvoch dôvodov:

– článok 50 Charty a článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, [11] v tomto spore nie sú relevantné, keďže právne predpisy týkajúce sa zodpovednosti právnických osôb, na základe ktorých bola uložená sankcia v Nemecku, nepatria do pôsobnosti práva Únie,

– skutkové okolnosti, na základe ktorých boli obe sankcie uložené, nie sú totožné. Nemeckým rozhodnutím bolo sankcionované správanie spoločnosti VWAG spočívajúce v nedbanlivostnom porušovaní povinnosti dohliadať na inštaláciu zariadenia, ktoré umožnilo falšovať testy týkajúce sa znečisťujúcich emisií jej vozidiel. Naopak talianskym rozhodnutím boli VWAG a VWGI sankcionované za to, že neinformovali spotrebiteľov o tom, že toto zariadenie je zabudované vo vozidlách predávaných v Taliansku.

28. Domnievam sa, že žiadne z týchto dvoch tvrdení neumožňuje vyhlásiť návrh na začatie prejudiciálneho konania za neprípustný.

29. Pokiaľ ide o prvé tvrdenie, v článku 51 ods. 1 Charty sa uvádza, že ustanovenia tejto charty sú určené pre členské štáty, ak vykonávajú právo Únie. [12] Keďže rozhodnutie AGCM je založené na ustanoveniach talianskeho Spotrebiteľského zákonníka, ktorými sa preberá smernica 2005/29, ide tu o oblasť, v ktorej členský štát vykonáva právo Únie.

30. Táto okolnosť postačuje na to, aby sa uplatnil článok 50 Charty, bez ohľadu na to, či rozhodnutie nemeckej prokuratúry navyše bolo prijaté na základe vnútroštátneho predpisu, ktorým sa vykonáva právo Únie.

[10] Združenie Codacons (Coordinamento delle associazioni per la tutela dell'ambiente e dei diritti degli utenti e consumatori) vystupuje v konaní vo veci samej na strane AGCM.

[11] Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, podpísaný 19. júna 1990 v Schengene, ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995 (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9; ďalej len „DVSD"). Jeho článok 54 znie: „Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný."

[12] Rozsudky z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 78 a citovaná judikatúra); z 20. marca 2018, Garlsson Real Estate a i. (C-537/16, EU:C:2018:193, ďalej len „rozsudok Garlsson Real Estate", bod 23), a z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013;105, body 19 a 21).

31. Okrem toho, hoci nemecká sankcia sa priamo opiera o OWiG (čo je zákon, ktorý v zásade nesúvisí s právom Únie), v konečnom dôsledku sa ňou sankcionuje nielen samotné *formálne* porušenie povinností obozretnosti, ale nepriamo sa ňou sankcionujú *hmotnoprávne* porušenia predpisov Únie upravujúcich postup schvaľovania vozidiel.[13] V tomto zmysle sa ňou tiež vykonáva právo Únie, a preto táto sankcia musí byť v súlade s Chartou a najmä s jej článkom 50.

32. Nemožno uznať ani druhý dôvod neprípustnosti, ktorý uvádza AGCM a ktorý sa týka skôr veci samej než podmienok prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

33. Skutky, ktoré sú predmetom talianskeho a nemeckého sankčného konania, sú úzko prepojené, keďže v oboch prípadoch ide o: a) neoprávnené zabudovanie zariadenia na falšovanie emisných testov a b) marketing a predaj vozidiel v inom členskom štáte, pri ktorých sa táto okolnosť zamlčala.

34. Pripomínam, že otázka, či uvedená súvislosť postačuje na konštatovanie totožnosti skutkov sankcionovaných v oboch konaniach, sa týka veci samej, a nie podmienok prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

B. Úvodné poznámky

35. Skôr než navrhnem odpoveď na otázky vnútroštátneho súdu, uvediem dve spresnenia týkajúce sa ustanovení, ktoré vnútroštátny súd uvádza vo svojej tretej prejudiciálnej otázke.

36. Domnievam sa, že spomedzi nich nie sú pre prejednávanú vec relevantné článok 3 ods. 4 a článok 13 ods. 2 písm. e) smernice 2005/29 ani článok 54 DVSD.

37. Čo sa týka článku 3 ods. 4 smernice 2005/29,[14] vykladaného so zreteľom na odôvodnenie 10 tejto smernice, z neho vyplýva, že táto smernica sa uplatní vtedy, ak neexistujú iné osobitné predpisy práva Únie upravujúce osobitné aspekty nekalých obchodných praktík. V tomto ustanovení sa odkazuje na rozpory medzi pravidlami Únie, a nie medzi vnútroštátnymi pravidlami.[15]

38. Uvedený článok je vyjadrením zásady prednosti *lex specialis*: konanie podľa smernice 2005/29 je upravené ako subsidiárne vo vzťahu k iným špecifickejším konaniam podľa práva Únie, ktorými sa sankcionujú nekalé obchodné praktiky.[16] Nejde o právnu normu, ktorá by predstavovala špecifikáciu zásady *ne bis in idem* chránenej článkom 50 Charty. Tento článok má jednoducho zabrániť kumulácii konaní upravených odlišnými predpismi týkajúcimi sa sankcionovania nekalých obchodných praktík.

[13] VWGI to uviedla na pojednávaní.

[14] „V prípadoch rozporu medzi ustanoveniami tejto smernice a inými právnymi predpismi Spoločenstva upravujúcimi osobitné aspekty nekalých obchodných praktík majú prednosť a na tieto osobitné aspekty sa použijú iné právne predpisy Spoločenstva.“

[15] Konštatuje sa to v rozsudkoch z 13. septembra 2018, Wind Tre a Vodafone Italia (C-54/17 a C-55/17, EU:C:2018:710, body 58 a 59), a zo 16. júla 2015, Abcur (C-544/13 a C-545/13, EU:C:2015:481, bod 79).

[16] Odkazujem na rozbor, ktorý som vykonal v návrhoch prednesených vo veci Wind Tre a Vodafone Italia (C-54/17 a C-55/17, EU:C:2018:377, body 92 až 119).

39. Pokiaľ ide o článok 13 ods. 2 smernice 2005/29, do tejto smernice bol vložený smernicou 2019/2161 [17] a je účinný až od 28. mája 2022. [18] V dôsledku toho sa *ratione temporis* neuplatní na skutky sankcionované v spore vo veci samej.

40. Pokiaľ ide o článok 54 DVSD, Súdny dvor konštatoval, že „zásada *ne bis in idem* uvedená v tomto článku má v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti zabrániť tomu, aby osoba, ktorá už bola právoplatne odsúdená alebo oslobodená spod obžaloby, bola stíhaná v dôsledku toho, že využila svoje právo voľného pohybu, za tie isté skutky na území viacerých členských štátov…“ [19].

41. Hoci v prejednávanej veci ide o cezhraničné uplatnenie zásady *ne bis in idem*, pričom sú dotknuté nemecké a talianske orgány, predmetom sporu nie je ochrana voľného pohybu osôb, ktorá je dôvodom existencie článku 54 DVSD.

42. Vzhľadom na vyššie uvedené zastávam názor, že na otázky vnútroštátneho súdu treba odpovedať len so zreteľom na článok 50 Charty.

C. Prvá otázka

43. Consiglio di Stato (Štátna rada) chce vedieť, či možno sankcie uložené v súvislosti s nekalými obchodnými praktikami podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými bola prebratá smernica 2005/29, kvalifikovať ako správne sankcie trestnej povahy. Výška týchto sankcií sa môže pohybovať v rozmedzí 5 000 eur až 5 miliónov eur.

44. Zásada *ne bis in idem*, ktorá je zakotvená v článku 50 Charty, zakazuje kumuláciu stíhaní, ako aj sankcií trestnoprávnej povahy v zmysle tohto článku za rovnaké skutky a proti tej istej osobe. [20]

45. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby v každom prípade posúdil, či majú konania a sankcie trestnoprávnu povahu, pričom musí uplatniť kritériá uznané Súdnym dvorom, ktoré odkazujú na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [21] (známe ako „kritériá Engel“) [22]. Súdny dvor však môže poskytnúť doplňujúce spresnenia, aby usmernil vnútroštátny súd pri jeho výklade.

46. Spomenuté kritériá sa týkajú: i) právnej kvalifikácie porušenia vo vnútroštátnom práve, ii) povahy sankcie a iii) prísnosti sankcie, ktorú možno uložiť. [23]

1. Právna kvalifikácia porušenia

47. Podľa talianskeho práva sa porušenia (ako aj konania, v ktorých sa o nich rozhoduje) stanovené v článkoch 21 a 23 Spotrebiteľského zákonníka kvalifikujú ako správne. Správnu povahu má tiež peňažná sankcia, ktorú možno uložiť podľa článku 27 ods. 9 tohto zákonníka.

[17] Nový odsek som čiastočne citoval v bode 10 vyššie.

[18] To je stanovené v článku 7 ods. 1 smernice 2019/2161.

[19] Rozsudok z 28. októbra 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Extradícia a zásada *ne bis in idem*) (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, bod 76).

[20] Rozsudky bpost, bod 24, a Nordzucker, bod 28, ako aj rozsudok z 20. marca 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, ďalej len „rozsudok Menci“, bod 25).

[21] Ďalej len „ESĽP“.

[22] Rozsudok z 8. júna 1976, Engel a i. v. Holandsko [sťažnosti č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a 5370/72 (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071)].

[23] Rozsudok z 5. júna 2012, Bonda (C-489/10, EU:C:2012:319, bod 37), ako aj rozsudky Menci (body 26 a 27), a bpost (bod 25).

48. Pokiaľ ide o sankciu, ktorú uložila Prokuratúra Braunschweig, vnútroštátny súd nepochybuje o jej trestnoprávnej povahe.

49. Porušenie a sankcia, ktoré sa podľa vnútroštátneho práva označujú ako správne, však môžu mať na účely prejednávanej veci trestnoprávnu povahu. Súdny dvor rozhodol, že uplatnenie článku 50 Charty sa neobmedzuje len na stíhania a sankcie, ktoré sú kvalifikované ako „trestné“ vnútroštátnym právom, ale vzťahuje sa – bez ohľadu na takúto kvalifikáciu vo vnútroštátnom práve – aj na stíhania a sankcie, ktoré treba považovať za stíhania a sankcie trestnej povahy na základe dvoch ďalších vyššie uvedených kritérií.[24]

2. Povaha sankcie

50. Pokiaľ ide o povahu sankcie, treba overiť, či sankcia „má najmä represívny účel…Vyplýva z toho, že sankcia, ktorá má represívny účel, má trestnoprávnu povahu v zmysle článku 50 Charty a že samotná okolnosť, že plní tiež preventívny cieľ, nie je takej povahy, aby ju zbavovala jej kvalifikácie trestnoprávnej sankcie. … zo samotnej povahy trestných sankcií vyplýva, že smerujú k represii, ako aj k prevencii nezákonného konania. Naopak, opatrenie, ktoré sa obmedzuje na náhradu škody spôsobenej dotknutým porušením, nemá trestnoprávnu povahu“[25].

51. Článok 27 ods. 9 Spotrebiteľského zákonníka stanovuje, že peňažná sankcia sa povinne uloží popri iných stanovených opatreniach na boj proti nekalým obchodným praktikám, najmä popri zákaze pokračovať v týchto praktikách alebo ich opakovane používať.

52. Podľa talianskej vlády majú represívnu povahu uvedené opatrenia, a nie peňažná sankcia podľa článku 27 ods. 9 Spotrebiteľského zákonníka. Táto vláda tvrdí, že cieľom peňažnej sankcie je neutralizovať konkurenčnú výhodu získanú podnikom v dôsledku jeho podvodného správania voči spotrebiteľom a obnoviť hospodársku súťaž na trhu, aká existovala pred nekalou obchodnou praktikou.

53. Bez toho, aby bolo dotknuté konečné posúdenie, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, názor talianskej vlády v tomto smere nepovažujem za presvedčivý. Naopak sa domnievam, že peňažná sankcia podľa článku 27 ods. 9 Spotrebiteľského zákonníka má represívnu povahu: jej primárnym účelom nie je nahradiť škodu vzniknutú tretím osobám v dôsledku porušenia, ale sankcionovať protiprávne konanie.[26]

54. Uvedený článok totiž neobsahuje nijaké údaje, ktoré by svedčili o reparačnej povahe sankcie, a jej výška tiež nezávisí od účinkov porušenia na tretie osoby.

55. Napokon na účely prejednávanej veci je nepodstatné, že sankcia má nielen represívny, ale aj preventívny účel, teda že má odradiť podniky od páchania nekalých obchodných praktík.

[24] Rozsudky Menci (bod 30); bpost (bod 26), a Nordzucker (bod 31).

[25] Rozsudok Garlsson Real Estate (bod 33). V návrhoch, ktoré som predniesol v tejto veci (C-537/16, EU:C:2017:668, bod 64) a v návrhoch, ktoré som predniesol 12. septembra 2017 vo veci Menci (C-524/15, EU:C:2017:667, bod 113), som uviedol, že každá sankcia má v skutočnosti represívnu zložku a jej preventívny alebo odrádzajúci účinok vyplýva práve z trestu, ktorý obsahuje. Pozri v tom istom zmysle rozsudok z 22. júna 2021, Latvijas Republikas Saeima (Pokutové body) (C-439/19, EU:C:2021:504, bod 89).

[26] Odkazujem na návrhy, ktoré som predniesol vo veci Menci (C-524/15, EU:C:2017:667). V nich som uviedol, že „… vzhľadom na to, že správne a trestné sankcie sú vyjadrením *ius puniendi* štátu, sa domnievam, že určite nemožno (okrem prípadu, ak ide o umelú, čisto teoretickú situáciu) poprieť, že sankčné ustanovenia daňovej povahy majú dvojaký – preventívny aj represívny – účel, a preto sú podobné ustanoveniam trestného práva v užšom zmysle… každá sankcia v skutočnosti zahŕňa represívny prvok a jej prevenčný alebo odstrašujúci účinok vyplýva práve z potrestania, ktoré je s ňou spojené“ (bod 113).

3. Prísnosť sankcie

56. Horná hranica sankcie stanovenej v článku 27 ods. 9 Spotrebiteľského zákonníka je päť miliónov eur, čo je vysoká suma, ktorá svedčí o prísnosti tejto sankcie. [27]

57. Je pravda, že sankcia vo výške piatich miliónov eur nemusí byť mimoriadne zaťažujúca pre nadnárodnú spoločnosť s vysokým obratom, akou je VWAG. [28]

58. Uvedená okolnosť však nespochybňuje mimoriadnu prísnosť sankcie stanovenej zákonom. Nanajvýš by mohla slúžiť ako stimul na to, aby normotvorca zvýšil sumu pokút v prípade nekalých obchodných praktík a nahradil pevne stanovenú sumu sumou zodpovedajúcou obratu. [29]

59. Okrem toho prísnosť sankcie treba posudzovať v závislosti od jej objektívnych znakov, a nie od jej konkrétneho vplyvu na určitý sankcionovaný podnik.

60. V konečnom dôsledku sa domnievam, že správna sankcia za uplatňovanie nekalých obchodných praktík, o akú ide v prejednávanej veci, ktorej výška môže dosiahnuť päť miliónov eur, má z vecného hľadiska trestnú povahu v zmysle článku 50 Charty.

D. Druhá otázka

61. Consiglio di Stato (Štátna rada) chce vedieť, či článok 50 Charty bráni „vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje, aby súd potvrdil rozhodnutie správneho orgánu a rozhodol o právoplatnosti peňažnej správnej sankcie trestnej povahy uloženej právnickej osobe za protiprávne konanie predstavujúce nekalé obchodné praktiky, pričom táto osoba bola za tie isté skutky medzitým odsúdená v trestnom konaní v inom členskom štáte a toto odsudzujúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť pred právoplatným skončením súdneho konania o opravnom prostriedku podanom proti prvej peňažnej správnej sankcii trestnej povahy“.

62. Podľa Súdneho dvora „uplatnenie zásady *ne bis in idem* podlieha dvojakej podmienke, a to na jednej strane tomu, aby existovalo skoršie právoplatné rozhodnutie (podmienka ‚*bis*‘), a na druhej strane tomu, aby sa na ten istý skutkový stav vzťahovalo skoršie rozhodnutie a neskoršie stíhania alebo neskoršie rozhodnutia (podmienka ‚*idem*‘)“ [30].

1. O podmienke „bis“

63. Súdny dvor konštatoval, že „na to, aby sa na súdne rozhodnutie mohlo nazerať ako na právoplatne rozhodujúce o skutkovom stave predloženom v druhom konaní, je potrebné nielen to, aby toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, ale aj to, aby bolo vydané po posúdení vzťahujúcom sa na vec samu“ [31].

[27] Rovnaká horná hranica (päť miliónov eur) platila pre sankciu stanovenú v článku 187b uplatniteľného zákona, ktorú Súdny dvor v rozsudku Garlsson Real Estate považoval za správnu sankciu trestnej povahy, aj keď v uvedenej veci išlo aj o ďalšie faktory.

[28] AGCM poukazuje na to, že sankcia predstavuje len 0,0068 % obratu spoločnosti VWAG v roku 2015 (73,510 milióna eur) a 0,12 % obratu spoločnosti VWGI, a že ak by išlo o pokutu za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, jej výška by bola 10 % obratu.

[29] Ako som už uviedol, po prijatí smernice 2019/2161 je maximálna výška pokút „minimálne 4 % ročného obratu obchodníka v dotknutom členskom štáte alebo v dotknutých členských štátoch…“. Takto bude možné uložiť v prípade tuzemských alebo nadnárodných spoločností s vysokými obratmi pokuty za nekalé obchodné praktiky, ktoré budú oveľa vyššie než súčasné pokuty.

[30] Rozsudok bpost (bod 28).

[31] Rozsudok bpost (bod 29).

64. Z informácií obsiahnutých v spise vyplýva, že rozhodnutie Prokuratúry Braunschweig nadobudlo právoplatnosť 13. júna 2018 a že bolo prijaté odôvodneným spôsobom po posúdení veci samej. Talianske sankčné správne konanie k tomuto dátumu už bolo začaté, ale nie skončené: rozhodnutie AGCM zo 4. augusta 2016 bolo napadnuté a ešte nebolo (ani nie je) právoplatné.

65. Hoci obe konania prebiehali čiastočne súbežne (podľa informácií poskytnutých na pojednávaní sa súčasne viedli štyri mesiace), sankcia uložená Prokuratúrou Braunschweig nadobudla právoplatnosť pred tým, ako talianske orgány právoplatne rozhodli o tých istých skutkoch a tých istých spoločnostiach. Na tento účel je nepodstatné, že nemecké rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť preto, lebo VWAG ho nenapadla. [32]

66. Ide teda o dve sankčné konania, z ktorých sa jedno skončilo uložením právoplatnej sankcie, v dôsledku čoho je potrebné objasniť, či sa obe konania týkali tých istých skutkov a smerovali proti tej istej osobe.

2. O podmienke „idem“

67. V judikatúre Súdneho dvora prevláda názor, že zákaz dvojitého trestu sa týka tých istých skutkových okolností (*idem factum*), chápaných ako súbor konkrétnych okolností, ktoré sú navzájom nerozlučne prepojené, bez ohľadu na ich právnu kvalifikáciu (*idem crimen*).

68. Ako uvádza vnútroštátny súd, obe konania, ktorých sa týka spor vo veci samej, sa vzťahujú na tú istú právnickú osobu (VWAG). Je pravda, že talianske rozhodnutie sa tiež dotýkalo spoločnosti VWGI, ale táto skutočnosť nevyhnutne nenarúša *subjektívnu totožnosť*, keďže táto druhá spoločnosť patrí prvej uvedenej spoločnosti, ktorá ju ovláda.

69. V každom prípade vzhľadom na námietky, ktoré v tejto súvislosti uvádza AGCM, musí spor týkajúci sa subjektívnej totožnosti dotknutých spoločností vyriešiť Consiglio di Stato (Štátna rada).

70. Pokiaľ ide o *objektívnu totožnosť*, článok 50 Charty zakazuje uložiť za tie isté skutky viacero sankcií trestnej povahy na základe rôznych konaní vedených na tieto účely. [33]

71. Nestačí teda, aby išlo o podobné skutky, ale tieto skutky musia byť totožné. Totožnosť skutkových okolností sa chápe ako súbor konkrétnych skutočností vyplývajúcich z udalostí, ktoré sú v podstate tie isté, keďže zahŕňajú toho istého pôvodcu a sú navzájom neoddeliteľne spojené v čase a priestore. [34]

[32] Je úplne špekulatívne predpokladať, že vzdanie sa práva napadnúť nemecú sankciu je súčasťou stratégie spoločnosti, ktorej cieľom je na základe zásady *ne bis in idem* ochromiť alebo deaktivovať sankčné konania začaté proti spoločnosti VWAG v iných členských štátoch. Komisia poukazuje na riziko podpory *forum shoppingu* zo strany nadnárodných spoločností, ktoré by sa – s odvolaním na článok 50 Charty – mohli domáhať uloženia sankcie v členskom štáte, v ktorom platia najmenej prísne pravidlá, a tak sa vyhnúť sankciám za ten istý skutok v ostatných členských štátoch. Na pojednávaní AGCM uviedol, že nemá dôvod tvrdiť, že stratégia spoločnosti VWAG sledovala tento cieľ, čo táto spoločnosť potvrdila, pričom uviedla, že by bolo nelogické súhlasiť s takou prísnou peňažnou sankciou, aká bola uložená v Nemecku, s cieľom vyhnúť sa inej peňažnej sankcii, ktorá je oveľa nižšia.

[33] Rozsudky Menci (bod 35); Garlsson Real Estate a i. (bod 37), a bpost (bod 33).

[34] Rozsudky ESĽP, 10. februára 2009, Sergej Zolotuchin v. Rusko, (CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, body 83 a 84), a 20. mája 2014, Pirttimäki v. Fínsko (CE:ECHR:2014:0520JUD003523211, body 49 až 52), na ktoré odkazuje rozsudok bpost (body 36 a 37).

72. Ak sa konštatuje totožnosť skutkov, ich právna kvalifikácia podľa vnútroštátneho práva je nepodstatná. Na účely rozhodnutia o existencii toho istého porušenia je tiež nepodstatná rozdielnosť chránených právnych záujmov v jednom alebo druhom štáte, keďže rozsah ochrany udeľovanej v článku 50 Charty sa nemôže meniť v závislosti od členského štátu. [35]

73. Súdny dvor v rozsudkoch bpost a Nordzucker potvrdil prednosť skutkovej totožnosti (*idem factum*) pred právnou totožnosťou (*idem crimen*). Konštatoval to v oblasti predpisov týkajúcich sa voľnej hospodárskej súťaže, pričom spresnil svoju predchádzajúcu judikatúru týkajúcu sa tejto oblasti. [36]

74. Talianska vláda na pojednávaní [37] navrhla, aby sa v prípade, ak nie je možná koordinácia medzi vnútroštátnymi orgánmi, pri rozhodovaní o tom, či existuje skutková totožnosť, vzali do úvahy všeobecné záujmy chránené predpismi oboch dotknutých členských štátov.

75. Ak som to správne pochopil, išlo by o návrat k judikatúre Súdneho dvora týkajúcej sa uplatňovania zásady *ne bis in idem* v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže, podľa ktorej by sa na rozhodnutie o splnení podmienky „*idem*“ vyžadovala skutková totožnosť a totožnosť chránených právnych záujmov. Domnievam sa však, že tento názor je prekonaný rozsudkami bpost a Nordzucker.

76. Prináleží Consiglio di Stato (Štátna rada) objasniť, či sú skutkové okolnosti v prejednávanej veci z vecného a časového hľadiska totožné. V rozhodnutí vnútroštátneho súdu sa hovorí o „podobnosti, ak nie totožnosti“ sankcionovaných skutkov a následne sa poukazuje na „homogénnosť správaní“, keďže v oboch konaniach boli sankcionované správania týkajúce sa uvádzania vozidiel so zabudovanými pozmenenými zariadeniami na trh a reklamy, v ktorej sa uvádzalo dodržiavanie právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia. [38]

77. Súdny dvor však môže poskytnúť vnútroštátnemu súdu nasledujúce usmernenia týkajúce sa tejto otázky:

– podrobný a konkrétny rozbor sankcionovaných správaní musí viesť ku konštatovaniu, že tieto správania sú totožné, a nie len podobné,

– v prípade cezhraničnej kumulácie konaní a sankcií územná totožnosť nie je nevyhnutná, avšak tento faktor môže slúžiť na iné účely. [39] Ten istý faktor umožní rozptýliť pochybnosti o „účelovom výbere“ príslušného sankčného orgánu, [40]

– hoci Prokuratúra Braunschweig poukazuje na to, že chýbajúca obozretnosť je príčinou porušení, ktorých sa VWAG dopustila v celosvetovom meradle od roku 2007 do roku 2015, ako relevantné skutočnosti vzala do úvahy uvádzanie vozidiel vybavených manipulačným

35 Rozsudky Menci (bod 36); Garlsson Real Estate (bod 38), a bpost (bod 34).

36 Pozri VAN CLEYNENBREUGEL, P.: *BPost* and *Nordzucker*: Searching for the essence of the *ne bis in idem* in European Union Law. In: *European Constitutional Law Review*, 2022, č. 3, s. 361 a 362.

37 AGCM na pojednávaní tiež poukázal na rozdielnosť všeobecných záujmov chránených nemeckým predpisom a všeobecných záujmov chránených talianskym predpisom ako na argument, ktorého cieľom je spochybniť splnenie podmienky „*idem*“.

38 Rozhodnutie vnútroštátneho súdu, body 1.7 a 1.8.

39 Väčšie ťažkosti s posudzovaním totožnosti v týchto prípadoch sú vyjadrené v bode 46 rozsudku Nordzucker: „V rámci tohto posúdenia je dôležité preskúmať najmä to, či sa právne posúdenia, ktoré nemecký orgán vykonal na základe skutočností konštatovaných v jeho konečnom rozhodnutí, týkali výlučne nemeckého trhu alebo aj rakúskeho trhu s cukrom. Relevantné je tiež to, či na účely výpočtu výšky pokuty založenom na obrate dosiahnutom na trhu, ktorého sa porušenie týka, nemecký orgán použil ako základ výpočtu výlučne obrat dosiahnutý v Nemecku (pozri analogicky rozsudok zo 14. februára 2012, Toshiba Corporation a i., C-17/10, EU:C:2012:72, bod 101)“.

40 Pozri poznámku pod čiarou 32 vyššie.

počítačovým systémom na trh v iných krajinách (vrátane Talianska) a klamlivú reklamu pri predaji týchto automobilov, [41]

– súvislosť medzi týmito troma prvkami sa zdá jasná, aj keď vnútroštátny súd bude musieť rozhodnúť, či je postačujúca na konštatovanie skutkovej totožnosti. Prokuratúra Braunschweig práve uvádza, že jej rozhodnutie vzhľadom na uplatnenie zásady *ne bis in idem* zabráni uloženiu sankcií spoločnosti VWAG za tie isté správania v iných štátoch. [42]

78. Ak by vnútroštátny súd vzhľadom na tieto úvahy konštatoval, že ide o *idem factum*, vedenie dvoch konaní by v zásade a s výhradou toho, čo preskúmam nižšie, predstavovalo porušenie základného práva zaručeného v článku 50 Charty. [43]

E. Tretia otázka

79. Consiglio di Stato (Štátna rada) chce vedieť, či smernica 2005/29 [najmä článok 3 ods. 4 a článok 13 ods. 2 písm. e) tejto smernice] môže odôvodniť „výnimku zo zákazu *bis in idem* stanoveného v článku 50 Charty“.

80. Už som uviedol [44] dôvody, pre ktoré sa domnievam, že článok 3 ods. 4 a článok 13 ods. 2 písm. e) smernice 2005/29 sa v prejednávanej veci neuplatnia. Budem sa teda zaoberať len článkom 50 Charty a možnosťami pripustiť výnimku z uvedeného zákazu prostredníctvom uplatnenia článku 52 ods. 1 prvej vety Charty.

81. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora obmedzenie základného práva zaručeného v článku 50 Charty môže byť odôvodnené na základe jej článku 52 ods. 1, [45] pokiaľ sú splnené určité podmienky: i) existuje zákonné ustanovenie, ii) rešpektuje sa podstata práva, iii) existuje dôvod všeobecného záujmu alebo potreba chrániť základné právo a iv) obmedzenie je v súlade so zásadami nevyhnutnosti a proporcionality.

1. Zákonné ustanovenie

82. Prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či – ako podľa všetkého vyplýva z rozhodnutia vnútroštátneho súdu – Prokuratúra Braunschweig a taliansky AGCM konali na základe zákona.

83. V tejto súvislosti zrejme neexistuje veľa pochybností, keďže AGCM uplatnil Spotrebiteľský zákonník a Prokuratúra Braunschweig uplatnila OWiG.

[41] Výslovne uvádza, že pri ukladaní sankcie spoločnosti VWAG bol zohľadnený predaj vozidiel so zabudovanými pozmenenými motormi v iných štátoch vrátane Talianska.

[42] Vnútroštátny súd musí vziať do úvahy, že „… samotná skutočnosť, že orgán členského štátu v rozhodnutí konštatujúcom porušenie práva hospodárskej súťaže v Únii a príslušných ustanovení práva tohto členského štátu poukáže na skutkovú okolnosť vzťahujúcu sa na územie iného členského štátu, nemôže postačovať na to, aby sme mohli usúdiť, že táto skutková okolnosť je príčinou stíhaní alebo že ju tento orgán zohľadnil ako jeden zo znakov tohto porušenia“ (rozsudok Nordzucker, bod 44).

[43] Rozsudok bpost (body 38 a 39).

[44] Pozri body 36 až 39 vyššie.

[45] Rozsudok z 27. mája 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, body 55 a 56), ako aj rozsudky Menci (bod 40); bpost (bod 41), a Nordzucker (bod 49).

2. Rešpektovanie podstaty práva na uplatnenie zásady ne bis in idem

84. Vnútroštátny súd podľa všetkého tiež nemá pochybnosti o splnení tejto podmienky v spore, ktorý prejednáva.

3. Ochrana cieľov všeobecného záujmu

85. Výnimka zo zákazu byť stíhaný alebo potrestaný dvakrát za ten istý skutok podľa článku 52 ods. 1 Charty musí byť založená na jednom alebo viacerých cieľoch všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo na potrebe chrániť práva a slobody iných.

86. Ako som už uviedol, totožnosť právnych záujmov chránených predpismi, podľa ktorých sa obe sankcie ukladajú, už nie je relevantná pre kvalifikáciu podmienky *idem*.[46]

87. Od vydania rozsudku Menci však tie isté právne záujmy môžu byť relevantné pre uplatnenie výnimiek založených na článku 52 Charty. Vyžaduje sa, aby predpisy chránili všeobecné záujmy, ktoré sa dopĺňajú, no nie sú totožné. Ak by cieľom oboch vnútroštátnych konaní bola ochrana rovnakého všeobecného záujmu, prestali by sa dopĺňať a ich kumulácia by nemohla byť odôvodnená článkom 52 Charty.[47]

88. V tomto prípade nemecké a talianske právne predpisy podľa všetkého sledujú ciele, ktoré nie sú totožné, ale sa dopĺňajú:

– § 130 OWiG má zaručiť, aby podniky a ich zamestnanci konali v súlade so zákonom, a preto sankcionuje nedbanlivostné nesplnenie povinnosti obozretnosti v oblasti podnikateľskej činnosti. Tento zámer zodpovedá cieľu všeobecného záujmu, ktorým je zabezpečiť riadne fungovanie trhu, podobného tomu, ktorý bol uznaný v rozsudkoch Súdneho dvora,[48]

– ustanoveniami Spotrebiteľského zákonníka, ktoré uplatnil AGCM, bola prebratá smernica 2005/29. Ich cieľom je podľa článku 1 uvedenej smernice zaručiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň prispievajú k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu.

89. Ide teda o ciele, ktoré sa dopĺňajú: dodržiavanie povinnosti podnikov postupovať obozretne podporuje ochranu práv spotrebiteľov, ktorí kupujú ich výrobky. Pripomínam, že oba ciele zodpovedajú úvahám všeobecného záujmu, ako to potvrdil Súdny dvor.[49]

[46] Rozsudok bpost (bod 34): „z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že právna kvalifikácia skutkového stavu a *chránený právny záujem* z hľadiska vnútroštátneho práva nie sú relevantné na účely konštatovania existencie toho istého porušenia, keďže rozsah ochrany udeľovanej v článku 50 Charty sa nemôže meniť v závislosti od členského štátu“. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

[47] Takýto príklad poskytuje rozsudok Nordzucker: „Ak by… dva vnútroštátne orgány hospodárskej súťaže stíhali a sankcionovali rovnaký skutok s cieľom zabezpečiť dodržiavanie zákazu kartelových dohôd podľa článku 101 ZFEÚ a príslušných ustanovení ich vnútroštátneho práva, tieto dva orgány by sledovali rovnaký cieľ všeobecného záujmu, ktorým je zabezpečiť, aby hospodárska súťaž na vnútornom trhu nebola narušená protisúťažnými dohodami, rozhodnutiami združení podnikov alebo zosúladenými postupmi“ (bod 56). „Za týchto okolností… kumulácia stíhaní a sankcií, ak tieto nesledujú doplnkové ciele týkajúce sa rôznych aspektov toho istého konania…, nemôže byť v nijakom prípade odôvodnená článkom 52 ods. 1 Charty“ (bod 57).

[48] V bodoch 45 až 47 rozsudku bpost sa uvádza, že cieľmi všeobecného záujmu sú liberalizácia vnútorného trhu poštových služieb a ochrana voľnej hospodárskej súťaže. V rozsudku z 20. marca 2018, Di Puma a Zecca (C-596/16 a C-597/16, EU:C:2018:192, bod 42), sú ako ciele všeobecného záujmu spomenuté ochrana integrity finančných trhov a ochrana dôvery verejnosti vo finančné nástroje.

[49] Záver, že ochrana spotrebiteľa predstavuje cieľ všeobecného záujmu, potvrdzujú rozsudky bpost (bod 27), a Nordzucker (body 51 a 52). Tento záver tiež podporujú články 12, 114 a 169 ZFEÚ, ako aj článok 38 Charty.

4. Proporcionalita a nevyhnutnosť obmedzenia

90. Obmedzenie zásady *ne bis in idem* podľa článku 52 ods. 1 Charty musí byť navyše primerané a nevyhnutné.

91. Súdny dvor sformuloval všeobecnú judikatúru týkajúcu sa proporcionality a nevyhnutnosti obmedzenia, o ktoré ide v prejednávanej veci, ktorej dôkazom sú úvahy, ktoré citujem:

– dodržiavanie zásady *proporcionality* „si vyžaduje, aby kumulácia stíhaní a sankcií stanovených vnútroštátnou právnou úpravou… nešla nad rámec toho, čo je primerané a potrebné na uskutočnenie legitímnych cieľov sledovaných touto právnou úpravou, pričom ak existuje možnosť rozhodnúť sa medzi viacerými primeranými opatreniami, je potrebné sa prikloniť k najmenej obmedzujúcemu a spôsobené nevýhody nesmú byť neprimerané sledovaným cieľom“, [50]

– „orgány verejnej moci si môžu legitímne zvoliť doplňujúce právne odpovede voči niektorým správaniam škodlivým pre spoločnosť prostredníctvom rôznych postupov, ktoré tvoria koherentný celok, a to tak, aby sa vo svojich rôznych aspektoch zaoberali predmetným sociálnym problémom, pokiaľ kombinácia týchto právnych odpovedí nepredstavuje neprimeranú záťaž pre dotknutú osobu… Preto skutočnosť, že tieto dve konania sledujú odlišné ciele všeobecného záujmu, ktoré je legitímne chrániť kumulatívne, môže byť v rámci analýzy proporcionality kumulácie stíhaní a sankcií zohľadnená ako faktor, ktorý by mohol odôvodniť túto kumuláciu, pod podmienkou, že tieto konania sa dopĺňajú a že dodatočné zaťaženie, ktoré predstavuje uvedená kumulácia, by mohlo byť odôvodnené obomi sledovanými cieľmi“, [51]

– pokiaľ ide o striktnú *nevyhnutnosť* kumulácie, „treba posúdiť, či existujú jasné a presné pravidlá umožňujúce predvídať, ktoré konania a opomenutia môžu byť predmetom kumulácie stíhaní a sankcií, ako aj koordinácia medzi rôznymi orgánmi, či boli tieto dve konania vedené dostatočne koordinovane a v dostatočne úzkej časovej súvislosti, a či sankcia prípadne uložená v konaní, ktoré bolo z časového hľadiska prvé, bola zohľadnená pri posudzovaní druhej sankcie takým spôsobom, aby zaťaženie dotknutých osôb vyplývajúce z tejto kumulácie bolo obmedzené na nevyhnutne potrebnú mieru a aby súhrn uložených sankcií zodpovedal závažnosti spáchaných porušení“, [52]

– „uvedenie takéhoto odôvodnenia si vyžaduje preukázať, že kumulácia dotknutých konaní bola striktne nevyhnutná, pričom sa v tejto súvislosti v podstate zohľadňuje existencia dostatočne úzkej vecnej a časovej súvislosti medzi obomi predmetnými konaniami…“ [53].

[50] Rozsudky Menci (bod 46), a bpost (bod 48), ako aj rozsudok z 5. mája 2022, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, bod 34).

[51] Rozsudok bpost (bod 49). Súdny dvor v tejto časti rozsudku citoval rozsudok ESĽP, 15. novembra 2016, A a B v. Nórsko (EC:ECHR:2016:1115JUD002413011, body 121 a 132). Súdny dvor sa však úplne neriadil logikou tohto rozsudku: ESĽP sa domnieval, že v prípade dvoch úzko súvisiacich konaní trestnej povahy nejde o porušenie zásady *ne bis in idem*, zatiaľ čo podľa Súdneho dvora také porušenie existuje, ale môže byť odôvodnené podľa článku 52 Charty.

[52] Rozsudky Menci (body 49, 52, 53, 55 a 58), a bpost (bod 51), ako aj rozsudok ESĽP, 15. novembra 2016, A a B v. Nórsko (CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, body 130 až 132). Pokiaľ ide o podrobnú kritiku rozsudku Menci, pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veciach bpost (EU:C:2021:680) a Nordzucker (EU:C:2021:681), najmä body 101 až 117 prvých uvedených návrhov.

[53] Rozsudky Menci (bod 61), a bpost (bod 53), a analogicky tiež rozsudok ESĽP, 15. novembra 2016, A a B v. Nórsko (CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, bod 130).

92. Súdny dvor v konečnom dôsledku vyžaduje preskúmať splnenie týchto troch podmienok:

– jasnosť a prednosť pravidiel, ktoré spôsobujú kumuláciu konaní a sankcií,

– koordinácia sankčných konaní, medzi ktorými musí existovať dostatočne úzka vecná a časová súvislosť, aby sa dodatočné zaťaženie, ktoré predstavuje kumulácia nezávisle vedených konaní trestnej povahy, obmedzilo na nevyhnutne potrebnú mieru,

– záruka, aby prísnosť súhrnu uložených sankcií zodpovedala závažnosti porušenia.

93. Opäť prináleží vnútroštátnemu súdu, aby vzhľadom na všetky okolnosti overil, či sú v spore vo veci samej tieto tri podmienky splnené. Na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu by mu však Súdny dvor mohol poskytnúť nasledujúce spresnenia.

a) Jasnosť a presnosť pravidiel týkajúcich sa kumulácie konaní a sankcií

94. V rozhodnutí vnútroštátneho súdu nie sú uvedené talianske alebo nemecké vnútroštátne predpisy, ktoré by konkrétne upravovali možnosť (a podmienky) vedenia súbežných konaní a uloženia nezávislých sankcií za ten istý skutok, ak sa tieto konania vedú v dvoch členských štátoch.

95. Inou otázkou je, že tak OWiG, ako aj ustanovenia talianskeho Spotrebiteľského zákonníka týkajúce sa nekalých obchodných praktík predstavujú dostatočný právny základ na vedenie konaní a uloženie sankcií. Ako som už uviedol, jasnosť a prednosť týchto predpisov podľa všetkého nevyvolávajú pochybnosti.

96. Z tohto hľadiska VWAG mohla predpokladať a očakávať, že bude sankcionovaná v oboch (a v iných) členských štátoch za svoje správanie súvisiace s manipuláciou s motormi, predajom automobilov vybavených týmito motormi a reklamou, v ktorej sa táto manipulácia zamlčovala.

b) Prísnosť súhrnu uložených sankcií

97. Z informácií obsiahnutých v spise vyplýva, že kumulácia talianskej a nemeckej sankcie by nebola neprimeraná vo vzťahu k sankcionovanému správaniu vzhľadom na obrat VWAG a ekonomickú výhodu dosiahnutú touto nadnárodnou spoločnosťou v dôsledku manipulácie s motormi (vypočítanú na 995 miliónov eur).

98. Nemecký orgán uložil sankciu vo výške jednej miliardy eur a taliansky orgán uložil sankciu vo výške piatich miliónov eur. Súčet oboch sankcií sa teda nezdá neprimeraný na účely boja proti sankcionovanému správaniu.

99. Je pravda, že nemecká sankcia zahŕňa striktne „trestnú“ časť a inú časť, ktorá zodpovedá neutralizácii prospechu dosiahnutého spoločnosťou VWAG. Uvedená okolnosť však nebráni tomu, aby bola táto sankcia sama osebe vysoká. Podobne je to aj v prípade sankcie, ktorú uložil AGCM a ktorá je najvyššou sankciou, ktorú bolo možné uložiť podľa talianskych právnych predpisov, ktorými bola prebratá smernica 2005/29.

100. Pripomínam, že kumulácia sankcií sa v každom prípade nezdá neprimeraná so zreteľom na závažnosť spáchaného porušenia a prospech, ktorý dosiahla VWAG.

c) Koordinácia konaní

101. Koordinácia nemeckého a talianskeho sankčného konania a dôkaz o dostatočne úzkej vecnej a časovej súvislosti medzi nimi v prejednávanej veci vyvolávajú dosť pochybností.

102. Tomuto problému budem venovať osobitnú pozornosť, lebo – už teraz to uvádzam – sa domnievam, že pokiaľ vnútroštátny súd nemá k dispozícii ďalšie informácie, z ktorých by vyplýval opak, konania vedené Prokuratúrou Braunschweig a talianskym AGCM neboli koordinované.

103. Nanajvýš by bolo možné uznať, že medzi oboma konaniami existovala vecná súvislosť a že tieto konania sa viedli v podobnom čase, ale – pripomínam – požiadavka koordinácie nebola splnená.

104. V niektorých odvetviach práva Únie existujú mechanizmy na koordináciu vnútroštátnych orgánov (vzájomne a s Komisiou alebo s inou inštitúciou Únie), aby sa uľahčila spolupráca, vzájomná pomoc a výmena informácií, najmä pokiaľ ide o vedenie sankčných konaní:

– v oblasti práva hospodárskej súťaže v rámci európskej siete orgánov hospodárskej súťaže [54],

– v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach vďaka činnosti Eurojustu [55].

105. Tieto mechanizmy uľahčujú uplatňovanie zásady *ne bis in idem* tým, že bránia tomu, aby sa viedli dve sankčné konania za tie isté skutky v cezhraničných sporoch, ktoré sa týkajú viacerých členských štátov. [56]

106. Naopak v prejednávanom spore neexistoval osobitný koordinačný mechanizmus, ktorý by mohli využiť vnútroštátne orgány s odlišnými právomocami.

107. Je pravda, že nariadenie (ES) č. 2006/2004 [57], ktoré sa uplatňovalo v čase, keď došlo ku skutkovým okolnostiam, a ktoré bolo neskôr nahradené nariadením 2017/2394, stanovuje prostriedok spolupráce a koordinácie medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. AGCM je jedným z týchto orgánov a mohol by využiť uvedený nástroj, ale v prípade Prokuratúry Braunschweig to nebolo tak. [58]

108. Účastníci konania v reakcii na otázky Súdneho dvora na pojednávaní poskytli nasledujúce informácie:

– Prokuratúra Braunschweig sa v rámci Eurojustu pokúsila zabrániť kumulácii trestných konaní proti spoločnosti VWAG vo viacerých členských štátoch. Po koordinačnom zasadnutí v sídle Eurojustu v Haagu 10. marca 2016 s odmietnutím vedenia trestného konania v prospech Prokuratúry Braunschweig súhlasili len belgické, švédske a španielske orgány [59], no nie talianske

[54] Pozri oznámenie Komisie o spolupráci v rámci siete orgánov hospodárskej súťaže [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ C 101, 2004, s. 43).

[55] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV (Ú. v. EÚ L 295, 2018, s. 138).

[56] Dobrým dôkazom toho je prípad, o ktorý išlo v rozsudku Nordzucker.

[57] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 27. októbra 2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa („nariadenie o spolupráci v oblasti ochrany spotrebiteľa“) (Ú. v. EÚ L 364, 2004, s. 1).

[58] Pozri zoznam uvedených orgánov na internetovej stránke https://commission.europa.eu/system/files/2021-01/designated_bodies_18jan2021.pdf.

[59] Konštatuje sa to v rozsudku Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) z 20. septembra 2021 (ES:TS:2021:3449).

orgány. AGCM sa nepodieľala na tomto pokuse koordinovať trestné stíhanie vedené proti spoločnosti VWAG,

– Prokuratúra Braunschweig od 9. augusta 2016 vedela o existencii sankčného rozhodnutia AGCM proti spoločnostiam VWAG a VWGI, ktoré bolo vydané 4. augusta 2016. Táto prokuratúra začala sankčné konanie proti spoločnosti VWAG 14. apríla 2016. Sankčné konania v Nemecku a Taliansku sa preto viedli súbežne menej ako štyri mesiace,

– nedošlo ku koordinácii medzi Prokuratúrou Braunschweig a AGCM.

109. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa môjho názoru v každom prípade svedčí o ťažkostiach pri uplatňovaní judikatúry Súdneho dvora, v ktorej sa uznávajú obmedzenia článku 50 Charty založené na článku 52 Charty, na prípady, ako je tento.

110. Zdá sa najmä zložité dodržať požiadavku koordinácie v prípade kumulácie konaní vedených a sankcií uložených vnútroštátnymi orgánmi dvoch štátov s právomocami v odlišných oblastiach, pre ktoré neexistujú osobitné koordinačné mechanizmy stanovené právom Únie. [60]

111. Okrem toho judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa požiadavky koordinácie medzi orgánmi v prípade kumulácie konaní a sankcií by v týchto prípadoch mohla mať paradoxný účinok:

– koordinačné mechanizmy vytvorené právom Únie majú za cieľ podporiť zákaz *bis in idem*, teda zabrániť tomu, aby bola tá istá osoba stíhaná alebo potrestaná v trestnom konaní dvakrát za ten istý skutok,

– naopak v judikatúre Súdneho dvora je stanovené kritérium koordinácie sankčných konaní, medzi ktorými musí existovať dostatočne úzka vecná a časová súvislosť, na umožnenie výnimiek z výkonu základného práva chráneného článkom 50 Charty.

112. Možno z týchto alebo podobných dôvodov talianska vláda na pojednávaní subsidiárne [61] navrhla, aby sa neuplatnila požiadavka koordinácie a aby sa vyžadovalo len overenie proporcionality kumulácie sankcií. Komisia zasa navrhla podať *voľný výklad* požiadavky koordinácie, pričom tvrdila, že kritérium koordinácie v prípadoch, ako je prejednávaný prípad, nie je nevyhnutné. [62]

[60] Na tento problém už poukázal generálny advokát Bobek v návrhoch, ktoré predniesol vo veci bpost (EU:C:2021:680, bod 115): „Ak… kombinácia príslušných konaní zahŕňa niekoľko paralelných správnych režimov, a čo je dôležitejšie, viac členských štátov alebo orgánov členských štátov a Európskej únie, návrhy o vhodnosti jednokoľajových systémov môžu rýchlo opustiť oblasť zbožného priania a prejsť do oblasti sci-fi“. Po tom, čo poukázal na existenciu systémov sietí vnútroštátnych správnych orgánov a orgánov Únie a ťažkosti s koordináciou, ktoré napriek tomu existujú, konštatoval (bod 116 uvedených návrhov), že „ak takáto situácia panuje v rámci špecializovaných a výslovne regulovaných sietí v celej Európskej únii, nie je bezprostredne zjavné, ako by bolo možné dôvodne očakávať a dosiahnuť potrebnú úroveň koordinácie v rôznych oblastiach práva, v rámci rôznych orgánov a v rôznych členských štátoch“.

[61] Talianska vláda v prvom rade tvrdí, že nedošlo k porušeniu článku 50 Charty, a preto nie je potrebné uplatniť jej článok 52.

[62] Komisia v konečnom dôsledku navrhla, aby sa táto požiadavka uplatňovala v závislosti od existencie koordinačných mechanizmov alebo mechanizmov na výmenu informácií. Neexistencia takých mechanizmov podľa jej názoru spôsobuje, že je prípustná výnimka zo zákazu *ne bis in idem*.

113. Nepovažujem za príliš realistické, že Súdny dvor zmení svoju judikatúru týkajúcu sa tejto otázky. Ak sa nestotožnil so stanoviskom, ktoré som obhajoval v návrhoch prednesených vo veci Menci[63], a neprijal kritické poznámky, ktoré neskôr vyjadril generálny advokát Bobek[64] v súvislosti so stanoviskom zakotveným v rozsudku Menci (ktoré bolo následne zopakované v rozsudkoch bpost a Nordzucker), nie je pravdepodobné, že to urobí teraz.

114. Súdny dvor má teda na výber tri možnosti:

– buď v prípadoch, ako je tento, nebude vyžadovať, aby bola splnená požiadavka koordinácie sankčných konaní, čím by pokračoval v narúšaní obsahu článku 50 Charty a rozšíril pôsobnosť výnimiek z tohto článku,

– alebo relativizuje uvedenú požiadavku v zmysle, ktorý presadzuje Komisia, v dôsledku čoho bude táto požiadavka prakticky nerozpoznateľná,

– alebo bude trvať na tom, že v prípade dvojitých sankčných konaní vedených vnútroštátnymi orgánmi rôznych štátov, ktoré majú odlišnú pôsobnosť, sa tiež vyžaduje koordinácia ako prostriedok na odôvodnenie obmedzenia zásady *ne bis in idem* na základe článku 52 ods. 1 Charty.

115. Na zachovanie súladu s predchádzajúcou judikatúrou Súdneho dvora je podľa môjho názoru potrebné zvoliť si tretie riešenie. Tak z tohto dôvodu, ako aj preto, lebo sa domnievam, že uplatnenie článku 50 Charty má prednosť, a podľa môjho názoru sa článok 52 ods. 1 Charty nevzťahuje na viaceré konania vedené vnútroštátnymi orgánmi v rôznych odvetviach a viaceré sankcie uložené týmito orgánmi tej istej osobe za tie isté skutky, ak postup týchto orgánov nie je dostatočne koordinovaný, navrhujem použiť toto riešenie aj v prejednávanej veci.

V. Návrh

116. Na základe vyššie uvedeného navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré mu položila Consiglio di Stato (Štátna rada, Taliansko), takto:

Článok 50 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že:

– peňažná správna sankcia vo výške piatich miliónov eur, ktorú vnútroštátny orgán zodpovedný za ochranu spotrebiteľa uloží právnickej osobe, ktorá sa dopustila nekalých obchodných praktík, má na účely uvedeného ustanovenia z vecného hľadiska trestnú povahu,

– peňažná správna sankcia, ktorá má z vecného hľadiska trestnú povahu, uložená právnickej osobe, ktorá sa dopustila nekalých obchodných praktík, je v zásade v rozpore s článkom 50

[63] Bod 72: „Ak… Súdny dvor vytvoril ustálenú judikatúru, podľa ktorej v prípade, ak sa v dvoch súbežných alebo následných konaniach uložia za ten istý skutok dve sankcie, ktoré sú z vecného hľadiska trestnými sankciami, ide naďalej o dve konania (*bis*), a nie jedno, domnievam sa, že neexistujú náležité dôvody, pre ktoré by sa od tejto judikatúry malo upustiť“. V bode 73 som ďalej uviedol, že „ak by sa v práve Únie zaviedlo kritérium výkladu článku 50 Charty, ktoré by bolo založené na väčšej či menšej vecnej a časovej súvislosti medzi jedným (trestným) konaním a druhým (sankčným správnym) konaním, vznikli by tým ďalšie značné nejasnosti a komplikácie súvisiace s právom jednotlivca nebyť stíhaný a odsúdený dvakrát za ten istý skutok. Základné práva uznané v Charte majú byť ľahko zrozumiteľné pre všetkých a ich výkon si vyžaduje takú mieru predvídateľnosti a istoty, ktorá je podľa môjho názoru nezlučiteľná s uvedeným kritériom“.

[64] V bode 109 návrhov, ktoré predniesol vo veci bpost, konštatoval, že „ uplatňovanie zásady *ne bis in idem* už nevychádza z kritéria, ktoré bolo *normatívne* definované *ex ante*. Namiesto toho sa stáva *opravným* kritériom *ex post*, ktoré sa môže a nemusí uplatniť v závislosti od okolností a presnej výšky uložených sankcií“. V bode 111 uviedol, že „podmienky kritéria, ktoré nie je určené na ochranu *ex ante*, ale skôr na nápravu *ex post*, sú nevyhnutne *podmienené okolnosťami*“.

Charty, ak táto právnická osoba bola za tie isté skutky už skôr odsúdená v trestnom konaní v inom členskom štáte, pričom toto odsudzujúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť,

– nie je prípustné obmedziť právo nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin na základe článku 52 ods. 1 Charty, ak súbežné konania vedené vnútroštátnymi orgánmi dvoch alebo viacerých členských štátov zodpovedných za rôzne odvetvia a sankcie uložené týmito orgánmi neboli dostatočne koordinované.